

БОГДАН БОЙЧУК

ЧАС БОЮ

ПОЕЗІЙ

БОГДАН БОЙЧУК

ЧАС БОЛЮ

П О Е З И

Об'єднання Українських Письменників

„С Л О В О“

НЬЮ-ЙОРК

1957

BOHDAN BOYCHUK

THE AGE of PAIN

п о е м 6

Обкладинка роботи БОРИСА ПАЧОВСЬКОГО

UKRAINIAN WRITERS ASSOCIATION

S L O W O

1957

ПІСНІ БОЛЮ

I.

Любов

Я бачу все:
час нігтями обличчя зриє
(твоє обличчя, свіже
і прекрасне),
а золото кучерів
покриє іней
незчисленних
зим.

Я бачу... і люблю.

А висохлі уста,
як листя,
шелестітимуть незрозуміло.
В очах — не ласка,
тільки біль.

А я люблю.

І знаю:
тоді лиш келех
виповнений вщерть,
як любиться
початок
і
кінець.

XII - 1955.

ІІ

В ірність

По збурених колінами ліжках,
по перелитих чашах,
по стисках зимніх, як гадюки, рук
і по цілунках алькоголю, —
ти повернулася і принесла:
у серці, як у дзбані, сльози
й прозору вірність на руках.

І задрижало листя висохлих долонь,
і вдарили об берег почування:
я взяв від тебе вірність, як красу життя,
як душу втомлену, як теплий віддих,
і пішов.

Бо, як останеться лиш порох і земля,
як перекиснуть сльози,—
яснітиме єдина вірність у руках,
світитиме твій дух.

III.

Р о д ж е н н я.

присіла,
розклавши коліна,
й
взяла у долоні
вагітність.

спроквола лягла.

у лоні:
життя затремтіло,
як крапля надії;
по ній —
розливалася
млості.

і візнала:
спочатку був біль,
а не слово.

· · · · · · · · ·

й кінець буде біль.

* * *

*Десь сутъ була —
Осталися однадки,
Десь ділк стола —
Та як його знайти?*

*Мій шлях:
неждано виховзнув
з-під ніг
Й піском розлився
в безконечність.*

*Я йшов
(Зі мною поруч ніч)
і по коліна груз
в темноті.
На грані світляних років
являється часом день,
і час від часу зірка
падала комусь
в долоні.*

*I тільки раз
я став віч-на-віч
з ціллю:*

пожадно кинувся
до ніг. Обняв.
І притиснув
до серця мокрого
від крові
тонку й холодну пустку!

Так:
десь дім стояв —
а може й не стояв.
Була десь ціль —
а може й не було.
Я йшов кудись
і знов:
мій шлях — в нікуди;
я йшов і знов:
мій хід — життя.

XII . 55

С Е Л Я Н И Н

Ішов ріллею.
Срібна голова
звисала між плечима.
Обличчя:
боронами зрите,
і борозни в ногах.

Да солтитьсься

Ішов.
У жмені репаній —
останній кlapтик неба,
у серці —
грудка чорнозему.
А сонце розливалося
під босими ногами
і пекло.

Да будство болі

Межу свою переступив —
і на коліна.
„Нас хтіли розлучити“, —
шепотом,

мов до коханки
й ніжно гладив
скиби.

Небесіх і на землі

Упав хрестом
(і клаптик неба
виховзнув навік)
Торкнув устами
лоно чорної землі,
і декілька перлин
з повік зірвалось.

Amin'

*Розлука стала злуковою,
Кінець став бічністю.*

XI - 55

БІЛИЙ ВЛАДАР

Пшениця золотом засумувала
(на мускулах, на мозках, на серцях)
а з пороху роси
(під градом зір)
лілейно виросла
люbos:
й почервоніла.

Вечірнє сонце
впало на гілля
і заридало кров'ю,
а слізози ринули
нестримно вниз
і запалили ріки,
і моря, і океани.

Тоді шляхом
із мармуру кісток,
як фатум, як конечність,
як життя,
прийшов на землю
білий владар —
смерть.

ПІСНЯ

як зливу мук, як бурю кіс,
ридання розпустила:
де гострий зір,
де сміх шорсткий,
де муж,
що я любила?

Він був, як вітер, як роса
на босі ноги в жнива:
терпкавість уст,
залізний хід,
був муж,
що я любила.

Він землю полюбив — пішов
(кричи розпуко сива!),
вгинався шлях,
тряслись жита,
йшов муж,
що я любила.

*

Як тугу репану, як біль,
молитву розстелила:
О, земле, не бери того,
котрого я любила!
о, земле, не бери того,
котрого я любила.

Ч Е К А Н Н Я

I.

скоріш!
скоріш!
зсувайся в бурю
роздвильованих лісів,
скоріш!
не розливай теплô
поміж коліна:
вони темноти прагнуть,
свіжої роси,
і стиску мужнього.
скоріш!

II.

я хочу рук
на стані, як вужів,
я хочу пити
млость,
я хочу вилляти
уста.
скоріш.

III.

облиш но, вітре!
що? —
бери...

бери вже
стан,
і груди повні,
й стегна;
перса не торкай
(там кров його цілунків
ще не захолола),
ні лоно
(там тримтить
життя) —
уважно, вітре!

ІУ.

нема!
нема!
вмирає відгомін
його ходи,
нема!
і гаснуть квіти,
корчиться трава,
і ломиться надвое
день.
нема

*

і сонце утопилось
в розхвилюваних лісах
• . . . . і нащо?

ІУ - 56

С А М О Т Н I С Т Ъ

Нам доля кинула під ноги
спільній шлях
і впхала поміж нас
самотність.
У погляді твоєму
раз-у-раз
я бачив
простір,
простір,
простір,
і порожнечу
і самотність.

У кожнім дотику:
у пальцях і в устах —

самотність;
у кожнім віддиху —
позагробовий холод
і самотність.

І в кожний день
між нерви пхала мука
довгі пальці
і шарпала свідомість
на куски!

Не раз хотів благати:
будь людина.

Не раз бажав твоєї
теплоти,
не раз хотілось
розділіти надвое
самотність нашу,
й білу кров
під ноги вилляти
і затоптати
в грязь.

Хотілось.
Та роки
приходили до мене
в хату
й давали пити
чистої,
джерельної
води.

Я пив,
пожадно пив,
ковтав холодну рівновагу,
спокійнішав...
і врешті полюбив
самотність:
она — лагідніша за смерть,
она — за вічність глибша.

* * *

Їдь буднів так пече
і палить рани:
густою кров'ю
скапує життя
в холодну вічність —
все кап
і кап...
безслідно,
марно.

Я затиснув рукою рані —
й біжу по вибитих шляхах: ...
худий,
ослаблений.
І віра, що мені дано
 знайти людину,
жене засліплено.

Повз мене — люди без облич
і погляди скляні:
їх більше,
й більше,
товпляться,
кричатъ.

і нічим дихати,
і тяжко йти,
і я самотній.

А кров стікає поміж пальці,
і скапує життя
в холодну вічність.

XI - 55

П О Е З І Я

Нестерпне світло
роздопило груди,
і в серце врізалось
ножа тонким язиком
слово.

I до кінця твого
ятритись буде рана,
а з мокрих уст її
сповзатиме
гнучка гадюка
крови.

I до кінця:
кричатиме
червоним болем
серце,
а в жилах синьо
пульсуватиме свідомість:
ти живеш!

МАТЕРИ

I

Прив'ялий кущ бузка
і грудку глини...

більш нічого.

за все:
за крик з червоним передергом горлом
у ложі смерти
і безсмертя,
за біль, що лоно омотав корінням,
за вкритий стогін,
скривлені уста,
і за нове життя в твоїх колінах,
що бризнуло плачом, —
за все.

II

У горло пропасти одкрите
каміння буднів кидала —
одна —
руками, як сухі гілляки,
під небом здряпаним;
а біля п'ят

і йжилось,
й гарчало
голодною собакою
життя.

III

І день-у-день
з-під чорних брів її
злітали в серце краплі
і пекли.

О, каро!
о, конання!
муко-мук!

як викричати з серця
сльози материні,
як вистогнати пісню
про кістяк,
про жовті руки,
про червоний кашель,
і про щось теплое в грудях,
як любов?!

як?
о, як?

ІУ

Я бачив Богородицю самотню,
я бачив схилений на шибу мірт,
й одкриті двері.

У

I я приніс тоді
прив'язлий кущ бузка
і грудку глини,

більш нічого,

бо в мене — тільки єіль,
у мене лиш червноий кашель,

і ще щось тепле в грудях,
як любов.

ВІДІЙДИ

Чорні краплі, як цілунки смерти,
кан і кан,
глухо,
МОНОТОННО.

Життя, розбите
на дрібні кусочки,
стогне під ногами, —
не згинайся,
йди,
все *кан і кан*
закрий обличчя болем
кан і кан
кусочків не збирай,
пропало.
кан і...

відійди.

II - 56

В Е Ч І Р

сонце кривавить на землю
і заливає мій день:
родиться вічність.

III - 56

П О Е Т

(Тодосеві Осьмачці)

Йому ненависть і любов
надвое серце роздирали:
крізь бурю днів,
крізь повені років —
усе життя:
до ніг тулилася
самотність п'яна,
у ліжку — дихала
в обличчя тухлістю
кульгава підлість світу,
а біль — болотом по кістки

Життя (розхрістане, патлате,
з очима білими, як дим,
і криком божевілля)
то відпихало
в чорне мряковиння днів,
то притягало
до своїх грудей,
щоб поцілунок
(зимний і слизький)
в обличчя плюнути
й одкрити ласку лона
темного; як ніч:

де стогоном давилося залізо,
де реготалося вогнем,
де чорна кров
в дрижанні ціпеніла,
де біль риданням розцвітав,
і голоси ломилися, як жито,
під тиском жовтих рук,
і безупинно бив в коліна вітер:
і ні стояти, ні зробити крок,
і друга не знайти,
щоб спертись на плече.
ні білої руки,
щоби думки зложити...

I він угруз
по пояс у житті
й руками
(що цвіли
червоно кров'ю)
виловлював
з незайнаних глибин
(як з каламутних вод)
каміння вічності
і кидав
людству в ноги!

II - 56

КІНЕЦЬ СВІТНЄ

Кругом — порозкидані тіні
і гуща, і дроти;
кричать порожнечею урвища чорні
і злизують шкіру
дощі.

Іти б — життя ж під ногами розмокло,
гукнути — у горлі кулак,
і б'ється,
між ребрами
б'ється самотність,
скривавлений птах
з перебитим крилом;
і жилами —
холод спливає,
й долоні любов'ю, як болем, налиті
ущерть
(і ні кому надлити)
й цілунки холонуть
на мертвих устах,
а руки —
у землю вросли.

І тоді надійшла
(висока, як вічність, як біль),
доторкнула німими устами
чоло:

і думки скам'яніли,
віддала розіпнуті груди:
і білі полотна
покрили усе.

IУ - 56

КРАЇНІ ЧОРНОГО ЖИТТЯ

ти гострим вітром
врізуєшся в груди,
ти свіжим болем
розливаєшся в легенях,
ти кров'ю теплою
вдаряєш в серце, —

країно чорного життя,
країно чорнозему,

дорога,
що жовтою гадюкою
закидалась в ногах,
далеко відповзла, —
і тільки небо морщить мокру шкіру,
і сонце, як червона рана,
скапує іржею,
і вітер голі дерева
розшарпую руками,
й порожні дні на шибеницях
в смертному пручанні;

і трупи обнімаються з залізом,
і кров горить в розірваних щелепах,
і ломляться хрести;

*країно чорного життя,
дорога: відповідаєдалеко?..*

а зморшки, по яких спливає біль,
а губи, передергні криком,
а спалені уста
і мокрі очі:
не твої?

я ж бачу, хоч дорога відповідає:

під тином простягнулася
потріскана долоня селянина,
із висохлих грудей --
ні краплі молока
на свіжі губи немовляти,
з подертих хат
побитими очима
виглядає голод;

країно чорного життя, я бачу!

у лоні черви роз'їдають вугіль і залізо,
холодні ґрати плачуть людським потом
горлянку висохлу кістлявою рукою
тисне страх;

руїни крізь камінні зуби
стогнуть жовтим димом,
брудне лахміття роз'їдають рани,
а крізь лахміття:
кров! і кров! і кров!

Крайно чорного життя, і я спливаю болем!

і тут людина родиться зі смертю,
і тут життя — повільне умирання,
і тут зелено проростають кості, —

та я устами хочу доторкнути ран,
і чорну тугу видушити з серця
на твої спечалені долоні,
а так навіки розчинитися
у лоні чорнозему
і прорости травою твого тіла,

Крайно чорного життя.

РЕМИНІСЦЕНЦІЇ

*

Ця щілина
була вузька і темна
(смерти щілина),
в яку
нам глянути дано;

крізь неї бачили:
в камінних ребрах
гір
зеленим полум'ям
весна горіла;

і доторкнулися долоні наші,
злучилися теплом.

* * *

Ми йшли
і бачили,
як у розбитих банях
гасли очі,
як умирал в руїнах
стиснений дитячий
крик,

як пороху торкалися
уста жіночі,
як на заржавілих
хрестах заліза
роозпиналося
життя.

* * *

*Ми йшли
і думали*

про ідолів, що сплять
на вицвілих полотнах,
втиснені у рами;
про ідолів,
які не бачили ніколи
полум'я весни.

Не бачили любови.

УІІ - 56

ВРАЖЕННЯ

I

задушливо.

машин іржавий регіт
ударяється в обдерте небо
і падає (розбитий на куски)
на асфальтові плечі міста,
вкриті струпами людей
й газетним друком.

на прилавок
із старих торбинок
сиплеється жіночий сміх.

в червоній крові
топиться холодний ніж.

на сквері,
згорбившись, сидить
костиста жінка
з довгими порожніми
руками.

II

я мушу йти,
я мушу з дня на день
розмотувати безлогічну
плутаність вулиць,
я мушу жити.

III

на кожнім перехресті
пальцями торкаю ніжно
живчики прохожих
і відчуваю, замість крові,
як пульсує біль.
і бачу, як ненависть
зморшками вгризається
у чола.

*не матиже спокою
праз кісток твоїх, Ісає...*

мені назустріч
крізь затиснені уста
сичать гадюки.

чи ти чуєш, Ісає.

твєрдий кулак
нервово корчиться
в жаданні крові.

о, Ісає!

IV

я мушу,
я мушу крикнути:
людино!

вкрита реготом машин,
людино!
здавлена газетним друком,
людино!
без обличчя, —
ти не є.

чи бачиш,
як на бруку
горбиться твоє життя,
чи бачиш
ту костисту жінку,
що простягнула лиш
худі порожні руки?

людино, ти не є!

УІІ · 56

STONY WOLD

I

Розіпнутим вікном:
гранітний стогін вітру,
і шум зеленого волосся Адірандакс,
і хлипання схвильованих озер
(що лижуть кам'яні коліна). —
пролазять,
тобляться,
падуть
і тонуть в білому житті
між білими ліжками,
де люди носять в грудях тиху смерть,
де на устах холонуть краплі крові,
де найчорніші родяться слова,
і перез'ялих днів альбом
стискають жовтими руками:
пролазять,
тобляться
падуть
й навіки
тонуть...

II

Дай руку висохлу,
бо скоро переломиться дорога,
ступімо крок,
ще поки в грудях смерть,
торкнім долонею долоню
і обміняймося останніми краплинами
тепла.
ходім, ходім.

бо що осталося?

посивілі світанки
з зимними устами,
нудкі розлиті дні,
і вечори із запахом
непитого вина,
неторканих ще уст
й відцвілого зарані тіла,

• • • • •
і ще краєчок білого життя.

ходім.

У · 56

Щ Е Л Ю Д И Н А

Це ще людина!

хоч крізь розшарпану
життям сорочку
плачуть чорними слозами
ребра,
хоч руки і чоло
порізали роки,
хоч позамикані всі двері,
і тільки вулиця одкрила
сірі асфальтові груди, —

Це ще людина!

хоч з-під худих нервових пальців
вибігає мосяжем
простенька пісня,
і тільки де-не-де
впаде зелена крапля
спомину:
    де сонце,
    і жінки,
    і сміх...

а потім
знову вулиця,
і чорний піт,
і мосяжем біжить
простенько вбрана пісня;

а так — десь упаде
сухий монетний
брязкіт,
як різкий
останній крик
життя,
яке втікає поміж пальці,
якого вже нема.

Ta це подина!

УІІІ - 56

З ЗІМ'ЯТОГО ЛИСТКА ЖИТТЯ

I

повітря:

п'яне людським потом,
і прив'ялим запахом жінок,
і жовтим димом,
розляглось в вагоні.
рука,
як стята чорна квітка,
висить нерухомо:
і падає лише
сухий безкровний голос,
як стара монета,
і погляд із мутних очей,
й залізний крик коліс
підземки.

II

візьми з собою, хлопче, сльози
й чорну руку.
бо не одкриються тобі
вже висохлі серця,
ні згорблені будинки,
ні церкви кістляві;

Умерлим за життя
не бачити розпукою
й сухотами роздертих
уст,
які недавно цілували,
ні зимних рук,
що вивели тебе
в життя.
не бачити ніколи!

не плач. не плач.

неси свій біль
в тендітних грудях
смітником життя,
аж поки біла смерть
не відбере його
ласкавими руками.
неси.
неси.

ти сам...

УІ - 56

Р О З П У К А

холодні дні спливають
моїм тілом:
і з рук,
і з ніг
змишають у пісок
до горла тиснуться
нікому ще не сказані
і гусне в жилах
ще невіддане
й свідомість просякає болем.
і як думки перетворити в камінь?
як вирвати з корінням нервів біль?
як утопитися в останній краплі крові?
як? о, як?

невже осталось тільки жити,
відчуваючи руками смерть,
і бити кулаками
об порожні груди
буднів,
й давити вуха їх хрипким
і передсмертним звуком?
невже?

В Е Ч І Р Н І В Р А Ж І Н Н Я

В кімнаті розіллятий смуток...

I

під деревами вже
сідає вечір
з свіжими устами;
а сонце кидає в вікно
останні мідяки,
що між смаглявістю
твоїх колін вмирають.
в кімнаті:

тільки ми,
і розіллятий смуток,
і між колінами
вже мертві мідяки.

II

Ха-ха,
ха-ха,
ха-ха, —
якийсь беззубий регіт
продирається крізь білі стіни
і краде нам тишу:
ха,
ха-ха...

і, як коріння,
нам переплітаються
у болі руки;

III

ти хтіла вибігти
на роздоріжжя
і кричати, —

я зупинив тебе:

хай людство топить
в реготі
свій біль,
хай п'є гарячий віddих
саксафону
(якому роздирають горло)
і гострий крик
бліскучого клярнета,
хай п'є,
хай п'є,
до божевілля,
до безтями,
хай відтанцює свій безглуздій ритуал
і відійде.
некай.

ІУ

А ми закриймо вікна
нашої кімнати,
і постараємось віднайти
загублене у реготі і крику
відчуття життя;
ми — я і ти,
з самотністю,
з розлитим смутком,
у кімнаті,
і з питанням
(від якого корчиться
у болі серце):

*чи вони щасливі?
чи живуть?*

*

це ціль,
це ціль,
це наша ціль:
відчути і знайти.

X - 56

ЖИТТЯ В СЕЛІ

У бур'янах рігоче
жовтими зубами
осінь...

В страху:
найжилось солом'яне
волосся хат,
що дивляться
сьозами чорних вікон
на полатане лахміття
буднів.

На брудній постелі
давляться плачем
худі пісні:

крихітку хліба,
хліба і води!

нам замерзло серце —
трішечки тепла!

нам в'януть
руки —
сонця і тепла!

у відповідь:
рекоче жовтими зубами
осінь,

порожньо
шелестять на вітрі
висохлі серця,

і падають (як жовте листя)
безупинно дні,

і згорблено
снуються людські
тіні, —

що ще живуть,
і мучаться,
і хочуть жити.

IX - 56

Ж Н И В А

Мідь мускулів розп'ята
на косах і серпах;

і потом скроплені
м'які уста землі.

Жінки купають
в сонці
рамена, і груди,
і сумні пісні:

хто дітям
наших лон
налє життя
і сил?

*вона! вона!
зекля!*

хто зміє
молоком
нестійкість
перших
літ?

*вона! вона!
земля!*

Хто міддю
виповнить
клітини
рук
і ніг?

*вона! вона!
земля!*

Хто дасть їм
все в житті,
і відбере
життя?

*вона! вона!
земля!*

X - 56

Т В Е Р Д А М О В А

Тверда,
ритмічна
мова:
родиться між кам'яними
трупами домів,
виходить димом
із заржавілих залізних
уст,
пролазить крізь затиснені
щелепи трибів, —
тверда,
холодна
(як метал),
доцільна —
без любови і без почувань:
і на устах людей

усмішка тихо
гине,
і на очах людей
блістить слізами
біль,
і здушенні пісні
конають
в горлах.
І люди слухають
тверду
залізну
мову,
і люди чують
ритміку
і силу,
і розуміють:
це говорить час.

Ч О Р Н И Й Т Р И П Т И Х

I

МУЖЧИНИ I ЖІНКИ:

з червоними устами,
з кусками розторощених
дороговказів у руках,
з очима, на яких
поклало тінь свою
блукання,
і з ногами, до яких
кістлявими грудьми
припала втома:

приходять
і шукають
у моїх рядках
шляхів для їхнього
безцільного
життя.

II

МУЖЧИНИ:

що одкривають рани
замість уст,
з розбитими грудьми,

з порожніми чашками;
і жовті кістяки,
що тіло в бойовищах
загубили:

приходять
і шукають
у моїх рядках
цілющих ліків
на свої невилічимі
рани.

III

ЖІНКИ:

що сині трупи
іх дітей
плівуть в обіймах
хвиль
і сплять...
що кинули
життя
в тісні
четири стіни, —
і продають
лінивий шовк
спідниць:

приходять
і шукають
у моїх рядках
намиста
на свої спіtnілі
шиї.

* * *

FINALЕ:

не йдіть!
не йдіть!
закрийте двері,
не губіть хвилин:

моя поезія — це муки вашого блукання,
моя поезія — це ваши рани,
моя поезія — це біль!

У - 56

МОНАХИНЯ

У чорний шовк
старанно огорнула
і крик грудей,
і спілість свого лона, —
щоби пройти
холодно
крізь життя:
не знаючи
ні болю родження,
ні сліз,
в яких купаються
пісні.

І тільки кінчиками білих пальців
просувала мертві дні,
як вервицю,
і почуття, як квіти, укладала
між жовтими листками
молитовника.

І до кінця
вмивала руки
шепотом молитви,

щоб простягнути їх
(несплямлені)
по чашу, виповнену вщерть
спасінням:

забувши
дати жебракові,
щоб помоливсь
за вбивство
власного життя,
щоб помоливсь
за гріх
ніколи ненароджених
її дітей.

IX - 56

НЕ РОЗП'ЯТИ НА ХРЕСТАХ

Я зустрів людей,
що не були розп'яті
на хрестах

(з сухого дерева,
що сотнями років
безкровним голосом
кричало під ногами,
аж поки сотні рук,
невправлених,
не підняли його).

Я зустрів людей
без маски смерти
на очах, —

що вміли нёсти
у твердих руках
лагідні квіти
ніжності,

що йшли з серцями
повними
і не розхлюпали
любови й почувань.

Я зустрів людей
що ще були людьми,
і руку подавали
(без ножа)
і в смутку, як в м'якій землі,
ростили
тихі трави дружності
(без коренів гадюк).

Я зустрів людей,
ще молодих.

X - 56

НА БАЛІ КОЛИЩНІХ ЛЬВІВСЬКИХ
СТУДЕНІВ У НЬЮ- ЙОРКУ

*Gaudemus igitur
iuvemes dum sumus...*

хоч їхні голови
покрила сива ніжність,
і в кутиках очей
згоряє
учорашній день,
хоч всі бажання,

мрії

і шляхи

втопилися у речоті
пилюг і бур:

Gaudemus igitur!

для них минуле
ближче, як тепер,
(там квітка раз
хотіла розцвітати)
для них майбутнє:
час, вже час, вже час,
одкриті двері навстіж —

... час рушати.

*

отож тисніть минуле
до своїх грудей, —
там квітка не цвіла,
та хоч буяло листя.

ви йшли,
ви мріяли,
ви жили,
ви були!

...отож тисніть,
тисніть минуле до своїх грудей,
співайте:

iunenes dum sumus,
ховайте в серці квітку,
що росла,
ховайте квітку,
що зісохла,
і згадуйте.

як полетіла з вітром,
згадуйте.

Окрадені життям.

XI - 56

С Т А Р И С Т Ъ

Так мало споминів,
так мало днів:
замало, щоб забути...

так тяжко бачити
в пустій кімнаті,
так тяжко йти
крізь двері, що ведуть
в нову пусту кімнату;

моїми пальцями
прошелестіли
жовтими листками
осені,
коізь ловгі пальці
проховзнули весни,
викупані в сонці,
і почі з теплими
жіночими устами,
і дні з розсипаним
здравим сміхом;

усе ішло,
і я не знову куди,
усе пройшло:
куди? — не знаю;

життя було закрите
на початку, —

закрите на кінці.

...так мало спо-
минів —
замало,
щоб забути;
так тяжко бачити
в пустій кімнаті,
так тяжко йти
у двері, що ведуть
в нову
пусту кімнату.

XI - 56

МАНДРИВКА

Йдуть,
і йдуть,
і йдуть...
і кров'ю на устах
любов засохла,
                        йдуть
                        і йдуть,
і тиснуть
до сухих грудей
дитячий плач,
                        і йдуть,
несуть у лонах
біль
ще ненароджених,
                        і йдуть,
і плачуть
чорним потом
їх тіла,
і гнутться,
як свічки,
пожовклі ноги.

*

Йдуть,
і йдуть,
і йдуть...

*

щоб там, де
губляться шляхи,
знайти прив'ялі квіти
на хрестах,
знайти тіла
(вже одцвітаючі)
мандрівникв, що йшли
попереду, —

ідуть,

щоб з висохлих чашок,
з безкровних костей
і з порожніх без'язиких уст
почути вирок свій:
*віс кинено в життя
без цілі!*

(і дотліли мислі)

vas proklyato!

(вмерли почування)

vas proklyato!

(чорна безконечність)

vas proklyato!

*болем
i блуканням.*

З м і с т :

Пісні болю	3
Селянин	8
Білий владар	10
Пісня	11
Чекання	12
Самотність	14
Поезія	18
Матері	19
Відійди	22
Вечір	23
Поет	24
Кінець світне	26
Крайні чорного життя	28
Ремініценції	31
Вражіння	33
Stony wold	36
Ще людина	38
З зім'ятоого листка життя	40
Розпушка	42
Вечірні вражіння	43
Життя в селі	46
Жнива	48
Тверда мова	50
Чорний триптих	51
Монахиня	54
Не розп'яті на хрестах	56
На балі	58
Старість	60
Мандрівка	62

Друкував А. Орел, 363 Грове ст., Перт
Амбой, Н. Дж., ЗДА.

